

Öveges Enikő búcsúztatója (1968–2022)

Nagyon sivár dolog lenne, ha szeretett kollégánk, Öveges Enikő búcsúztatója életrajzának aprólékos ismertetéséből állna. Erre azért sincs szükség, mert átfogó, nemzetközileg is jegyzett, innovatív tevékenységének részleteit az itt megjelent gyászolók jól ismerik. Ezért csupán utalásképpen: rövidre szabott pályafutása során Enikő volt közép- és nyelviskolai tanár, főiskolai mentor, szakvezető, érettségi feladatok és országos szintű tantervek kidolgozója, oktatásszervező, nyelvvizsgareformer, minisztériumi munkatárs, nyelvpedagógiai kutató, számos projekt spiritus rectora és vezetője. Felsorolni is sok. Az utóbbi tíz évben az egyetemi ranglétrát is bejárta: tanársegéd, adjunktus, docens, majd tanszékvezető habilitált docens lett, és nincs kétségem afelől, hogy belátható időn belül az akadémiai doktori címet is megszerezte volna. És ha ez nem volna elég, magán vállalkozásban néhány évvel ezelőtt létrehozott egy SAGE nevű nyelviskolát, hogy bebizonyítsa: amit az íróasztal mellett kigondolt a gyermeknyelvtanításról, az a gyakorlatban is működik. Mondanom se kell, idestova sok száz gyerek tett szert valós nyelvtudásra.

Engedjétek meg, hogy a továbbiakban személyesebb hangnemre váltsak. Miután volt szerencsém őt az ELTE nyelvpedagógiai doktori programjában tanítani, 2002-ben az Oktatási Minisztériumban találtam magam, ahol egyik feladatom a hazai idegen nyelv-oktatás ügyének föllendítése volt. Ehhez kellett valaki, aki alkalmas egy ezzel foglalkozó munkacsoportot vezetésére. Rögtön Enikőre gondoltam. Jobb választásom nem is lehetett volna: elképesztő szakértelemmel és szervezőkészséggel hetek alatt ütőképes csapatot verbuvált, és ennek gyümölcseként született meg a *Világ – Nyelv program*, s annak fő elemeként a Nyelvi Előkészítő Év, melynek kidolgozásában, koordinálásában, bevezetésében, majd később értékelésében vezető szerepet játszott. Túlzás nélkül állíthatom, hogy kifogyhatatlan energiája, magával ragadó lelkesedése és optimista életszemlélete kulcsfontosságú volt e projekt, mint ahogy bármely más általa irányított kezdeményezés sikerében is.

Enikő roppant szerény ember volt, olykor kishitű, mintha alábecsülte volna saját képességeit. Mint a kiemelkedő egyéniségek általában, örökké kételkedett abban, hogy jól csinálja-e azt, amivel megbízták. Nyitott egyéniségének köszönhetően fogadta az újabb és újabb kihívásokat, mindig a lényegre tapintva, konok kitartással dolgozott.

¹ A megemlékezés 2022. december 15-én hangzott el a Farkasréti temetőben.

Ám szilárd akarata sosem csapott át akarnokságba, szentül hitt a csapatmunkában. Az egymás iránti bizalom magától értetődő követelmény volt számára; a szakmai és személyes súrlódásokat nem élezni, hanem tompítani igyekezett. Hatalmas munkabírása és megbízhatósága mellett örökké mosolygós tekintetének köszönhetően örvendett közszeretnek valamennyi munkahelyén, a konferenciateremben éppen úgy, mint a tanteremben.

Hogy milyen volt kollégaként? Ennek illusztrálására hadd olvassak fel rövid részletet egy látássérült kollégánk emlékezéséből. Ritát felkérték arra, hogy tanítson egy íráskurzust, és ennek kapcsán találkozott az akkor már nagybeteg Enikővel:

„Kevés időm van ebben a világban, mondta, amikor legelőször találkoztunk. Online. De a végtelenségig tudok küzdeni, tette hozzá, hogy oldja a feszültséget. Én meg félve, izgulva, de belevágtam. Mert biztatott, tananyagot és szabadságot adott. Személyesen csak a legelső órán találkoztunk, amikor elmondtam a hallgatóknak, mitől más velem tanulni. 20 percet töltött bent az órán. És utána leültünk 20 percre. Elmondtam, mit gondolok, elmondta, mit gondol ő. Azt, hogy ő is beszél a hallgatóknak a betegségéről. A beszélgetés után többször nem sikerült személyesen találkoznom vele. Leveleztünk. Néha. Jó volt. Bátorító. Szavak, gondolatok, amelyekre mindenkinek szüksége van. Hidegben, melegben, télen, nyáron. Sajnálom, hogy nekem igazán kevés jutott belőle. Ezt a keveset is nagyon köszönöm.”

És ha már a szeretetnél tartunk. Enikő szeretett segíteni. Mindenekelőtt a rászorultakon. Az utolsó általa életre hívott uniós projektben is a hátrányos régiókban élő középiskolások nyelvtanulási esélyeit kívánta javítani egyetemi hallgatók bevonásával. Szeretett kutatni, írni, előadni és szervezni, de mindennél jobban szeretett tanítani. A híres Öveges-pedagógus-dinasztia joggal lehet büszke 21. századi képviselőjére.

Többször vendégeskedtem otthonukban, akkor is, amikor még hétágra sütött a nap, s akkor is, amikor egyre jobban beborult. Ám széljárástól függetlenül Enikőéknél mindig vidámság, égi harmónia fogadott. Az a természetesség pedig, ahogy férje, Gábor és a három gyerek ápolta őt, egyszerre volt példamutató és megindító. Súlyos betegen egyszer azt mondta nekem, már csak annyit kér a sorstól, hogy megélhesse fia 18. születésnapját és sikeres érettségijét. Az első kívánsága teljesült, a második sajnos nem. Rövid, de annál sűrűbb és tartalmasabb élet jutott neki.

Egyvalamit még nem említettem vele kapcsolatban, ez pedig a humor és az öni-rónia volt. Angol nyelven írt doktori értekezésében e szavakkal mondott köszönetet édesapjának:

„My beloved father always said that a girl was to be either beautiful or clever. Once, when I was in my teens and gazing at myself in the mirror, he came up to me and whispered cautiously: 'Maybe you should take your studies a bit more seriously, my dear.'”

Enikő, ne legyen kétséged: te világeletemben sugárzóan szép és sugárzóan okos voltál. Super-woman – mondta egyik kollégád rád emlékezve. Jelen voltál, nyomot hagytál. Nyugodj békében!

Medgyes Péter